

KONGRESS 2020

Punkt 26/Motion N

Separera specialist i klinisk vuxenpsykologi från psykologiskt ledningsansvar i specialistutbildningen

KONGRESS 2020

Punkt 26/Motion N

5

Separera specialist i klinisk vuxenpsykologi från psykologiskt ledningsansvar i

10

specialistutbildningen

15

Mot bakgrund av att så många som ca 4500 psykologer idag är inskrivna i specialistprogrammet och arbetsgivare i praktiken bekostar mycket få andra utbildningar, har plötsligt stor makt samlats på Psykologförbundets specialistkansli, i praktiken i hög grad bestämmande för vad psykologer och specialistpsykologer i framtiden skall kunna.

20

Vi anser att Psykologförbundets därmed tagit på sig ett mycket stort ansvar och att specialistutbildningen måste spegla förbundets övergripande ställningstagande: att det ska finnas både bredd och djup inom professionen och att psykologin inte ses enbart som en naturvetenskap/medicinsk vetenskap, utan även en

25

kultur/samhällsvetenskap.

30

På förbundets hemsida beskrivs nu att specialistutbildningen i klinisk vuxenpsykologi gjorts mer "avnämarvänlig" och alltså i högre utsträckning anpassas till efterfrågan inom psykiatri. Tanken är att kliniska specialister skall kunna ta antingen specialisttjänster men också psykologiskt ledningsansvar (PLA). Denna avnämarvänlighet har dykt upp ganska plötsligt, och är inte helt tydlig vad den innebär, men vi oroas av att det innebär snarare likriktning och avsmalnande än ett säkerställande av bredd och djup inom professionen. att en situation som i hög utsträckning styrs av politik och budgethänsyn, blir bestämmande för vad det innebär att vara specialist i klinisk vuxenpsykologi och inte vad som t ex är spetskunskaper enligt en internationellt sett hög standard.

35

Som exempel från vårt kompetensområde undrar vi vad händer med psykologutredningskompetensen om förbundet avser att anpassa specialiteten klinisk vuxenpsykologi till psykiatriens efterfrågan på snabbspår?

40

Som exempel har STP-studenter i sin studieplan fått avslag på att gå viss utbildning med motiveringen att det skulle innebära en alltför stark koncentration av

45

performancebaserade tester (2 kurser) och istället anmodats att gå en specifik annan

5 utbildning i diagnostik. Vad speglar det för beslut att kliniska psykologer inte får specialisera sig i personlighetsdiagnostik – en traditionellt och internationellt stark psykologkompetens?

10 Vi vet att de för närvarande inte efterfrågas i särskilt hög utsträckning inom psykiatri i Sverige, men vi behöver inte gå längre än till Finland och Danmark, för att se att Rorschachmetoden är en självklar del av specialisering för många psykologer och en självklar del av psykologutredningar inom psykiatri.

15 Detta är ett exempel som vi känner till eftersom detta är vårt specialistområde, men vi menar att det speglar ett fenomen som är oroande och behöver beaktas. Vi menar att fackliga mål att förbättra karriärvägar och höja psykologers löner, inte bör ske på bekostnad av fördjupade kunskaper och spetskompetens inom specifika
20 specialistområden inom psykologin, som säkerställer professionens olika teoretiska inriktningar och kunskapsbredd.

Yrkande

25 **att** de "tydliga och välstrukturerade lärandemål" som utbildningsavdelningen just nu arbetar fram för specialistutbildningen säkerställer fortsatt djup och bredd inom professionen, och inte likriktning och utarmning utifrån psykiatriens efterfrågan.

30 **att** den organisatoriska befattningen psykologiskt ledningsansvar och specialist i klinisk vuxenpsykologi tydligt skiljs åt i utbildningen.

För Föreningen för psykologisk personlighetsbedömning

35 *Genom Malin Holm, ordförande, leg psykolog*

40 Förbundsstyrelsens yttrande

Förbundsstyrelsens hållning är att olika kunskapsgrunder behövs och berikar psykologin, och att ett gott professionellt förhållningssätt innebär att visa respekt och
45 tolerans för varandras kunskapsperspektiv inom disciplinen.

Denna hållning tillämpas även vid administrationen av specialistutbildningen, där en tolerant och tillåtande inställning uppvisats de år förbundet haft ansvaret för
50 ackrediteringsprocesserna. Förbundsstyrelsen strävar efter att specialistutbildningen i sin helhet, och i synnerhet för de kliniska specialiteterna ska vara "kliniknära" med

5 fokus på klientens komplexa symptombild. Det innebär att ta hänsyn till
 differentialdiagnostiska ställningstaganden, samsjuklighet samt bedömning av
 individualiserad behandling. Specialistutbildningen ska samtidigt bedrivas i enlighet
 med förbundets policy om evidensbaserad psykologpraktik (EBPP) som antogs vid
 10 kongressen 2013 och som lyftes återigen i kongressen 2016. Sveriges
 Psykologförbunds EBPP- policy baseras på bästa tillgängliga forskning, klinisk
 erfarenhet samt klientens preferenser. Målet är att specialistpsykologen ska få ökat
 kritiskt tänkande, en bred och fördjupad kunskap samt ökad klinisk färdighet inom
 området. Det finns ett starkt stöd från bland annat kliniska psykologers förening som
 15 skrev en motion inför kongressen 2016 om att det var dags att Sveriges
 Psykologförbund tydligare implementerade den policyn då de var oroliga för
 patientsäkerheten i kliniska psykologers arbete. Vid medlemsundersökningen 2015
 var också en av de vanligaste synpunkterna att Sveriges Psykologförbund borde ta
 20 tydligare ställning i evidensfrågan.

Förbundsstyrelsen har en inkluderande hållning vid ackreditering av specialistkurser
 men behöver även balansera mot förbundets EBPP- policy. För närvarande pågår ett
 25 arbete med utveckling av ett nytt ackrediteringssystem med syfte att öka tydligheten
 vad gäller kvalitetskriterier, kommunikation och transparens vid
 ackrediteringsprocessen. Arbetet sker i enlighet med förbundsstyrelsens
 övergripande specialiststrategi, det vill säga, att skapa en specialistutbildning som är
 attraktiv för statligt övertagande, för arbetsgivare samt för psykologer. Därför behöver
 30 professionens kunskap om specialistkompetens i psykologi för en verksamhet,
 stämmas av mot verksamhetens kunskap om vilka behov som föreligger i
 densamma. Det är att en psykolog med specialistkompetens ges möjlighet att täcka
 reella behov, som ökar sannolikheten både för att specialisttjänster inrättas, och för
 35 att staten ska ta över specialistutbildningen. I den mån som det kan anses leda till
 "likriktning och utarmning" av den kompetens som efterfrågas av
 specialistpsykologer, är detta självklart något som behöver följas upp och utvecklas.

40 Precis som framförs i motionen, är PLA en organisatorisk befattning. Men den är inte
 ett exempel på en psykologspecialitet. PLA har funnits längre än den tidpunkt när
 förbundsstyrelsen 2016 lanserade termen för specialistsjukvården i rapporten "Tänk
 nytt kring psykiatri", nämligen inom elevhälsan. Där den funnits åtminstone sedan
 45 2012.

Samtidigt har termen PLA gjort inbrott också i statlig verksamhet (Kriminalvården).
 PLA är alltså inte direkt en homogen organisationsform, även om vissa
 gemensamma särdrag självklart ska kunna beskrivas. Och det finns i nuläget heller
 50 inga krav på att en PLA ska inneha specialistkompetens. En anledning är att PLA-
 befattningen ännu inte har blivit fullt etablerad. Med all sannolikhet kommer

5 specialistkompetens att utgöra ett krav i allt fler verksamheter i framtiden (precis som en läkare med medicinskt ledningsansvar är specialistkompetent).

10 Förbundsstyrelsen ser alltså PLA som en strategisk funktion för att skapa motivation för att staten ska ta över specialistutbildningen, där specialistpsykologens kompetens förbättrar arbetet med hälsa och ohälsa genom att fylla reella funktioner och behov, i tydligare och bredare utsträckning än vad som är fallet idag. Men en PLA-befattning, som kan vara av verksamhetsstödjande karaktär, det vill säga snarast indirekt klientarbete, förtar på inget sätt det fördjupade kliniska arbete som sker av den
15 psykolog som innehar en specialisttjänst. Meningen är istället att de kompletterar varandra. Därför finns det heller inget i PLA-begreppet som kan separeras ut från en specialitet, vare sig i klinisk vuxenpsykologi, eller i annan specialitet.

20 Förbundsstyrelsen föreslår kongressen besluta

att yrkande 1 är besvarad.

att avslå yrkande 2.

25

30

35

40

45

50